

A fresco of a bearded man, likely a saint or bishop, with a long, flowing white beard and hair. He is wearing a dark blue or black robe with a white collar and a white sash. He is holding a large, ornate book with a red cover and a gold border decorated with white dots and geometric patterns. The background is a dark, textured surface, possibly a wall, with a circular halo behind the man's head. The overall style is traditional and religious.

ДЕБАРСКО-КИЧЕВСКА ЕПАРХИЈА

1967-2017

ДЕБАРСКО-КИЧЕВСКА ЕПАРХИЈА

1967-2017

2017

АНГЕЛАРИЈ (ЦВЕТКО КРСТЕСКИ) ЕПИСКОП ПЕЛАГОНИСКИ, МИТРОПОЛИТ ДЕБАРСКО-КИЧЕВСКИ, АРХИЕПИСКОП ОХРИДСКИ И МАКЕДОНСКИ

Цветко Крстевски е роден на 7 април 1911 г. во село Долнени, Прилепско во свештеничко семејство. Основно образование учел во село Долнени и во Прилеп, по што во 1926 г. се запишал во Богословското училиште во Битола и истото го завршил во 1931 г. Во 1932 г., бил ракоположен за ѓакон, во црквата „Свети Димитриј“ во Битола, а свештеничкиот чин го добил истата година во битолската црква „Света Богородица“. Од 1937 до 1961 г. служел како парохиски свештеник при црквата „Свето Благовештение“ во Прилеп. Свештеникот Цветко Крстевски бил член на Иницијативниот одбор за обнова на Охридската архиепископија како Македонска православна црква и во 1945 г. учествувал на Првиот црковно-народен собор во Скопје. За својот придонес во организацијата и развојот на Македонската православна црква од страна на архиепископот Доситеј во 1959 г. бил произведен во чин: протојереј-ставрофор.

Во периодот од 1961 до 1964 г. бил поставен за парохиски свештеник при црквата „Свети Великомаченик Георги“ во Мелбурн, Австралија. По враќањето од Австралија повторно е поставен за парох при црквата „Свето Благовештение“ во Прилеп. По смртта на неговата сопруга, во 1972 г., примил монашки потстриг и името Ангелариј, но и понатаму останал на парохиска служба. Во 1975 г. бил хиротонисан за епископ Пелагониски и поставен за викар на Преспанско-битолскиот митрополит Климент. По смртта на митрополитот Методиј (25 февруари 1976 г.) бил избран за негов наследник, а на 5 јули 1977 г. и востолечен за митрополит Дебарско-кичевски.

По смртта на Неговото Блаженство архиепископот Охридски и Македонски г.г. Доситеј (20 мај 1981 г.), на Црковно народниот собор одржан на

18-19 август 1981 г. за нов архиепископ на Македонската православна црква бил избран митрополитот Ангелариј. Новоизбраниот архиепископ Ангелариј администрирал со Дебарско-кичевската епархија уште еден месец, сè до 20 септември 1981 г.

Архиепископот Охридски Ангелариј загинал во сообраќајна несреќа во Дреновската клисура на 15 јуни 1986 г., а погребан е во дворот на црквата „Свети Димитриј“ во Скопје.

* * *

По смртта на митрополитот Дебарско-кичевски Методиј, Светиот архиерејски синод на Македонската православна црква, на својата седница одржана на 4 март 1976 г. за администратор на Дебарско-кичевската епархија го поставил викарниот епископ на Преспанско-битолскиот митрополит Климент, епископот Пелагониски Ангелариј. Својата прва архиерејска литургија како Дебарско-кичевски администратор епископот Пелагониски Ангелариј ја служел на 4 април 1976 г. во манастирот „Света Петка“, село Велгошти, Охридско. Иако бил само администратор со епархијата, епископот Ангелариј, веднаш започнал со нејзина канонска посета најпрво посетувајќи го градот Кичево, а потоа и градот Струга. Во Струга, епископот Ангелариј следејќи ја традицијата востановена од Митрополитот Методиј, на празникот „Свети Сава Стратилат“ (7 мај 1976 г.) богослужел во црквата „Свети Георги“ и ја предводел попладневната литија - Ордија.

Светиот архиерејски синод на Македонската православна црква на својата седница одржана на 5 јули 1977 г. донел Одлука: „Досегашниот титуларен епископ Пелагониски г. Ангелариј да го избе-

ре за овдовената епархија Дебарско-кичевска и да го постави со титула митрополит Дебарско-кичевски“.

Митрополитот Ангелариј престојувал во Митрополитскиот Дом (Резиденција) обезбедена од страна на митрополитот Методиј. Оваа зграда, која се наоѓа во непосредна близина на Свети-климентовиот манастир на Плаошник, била доста руинирана, а нејзиното целосното реновирање и оспособување за живеење било направено во периодот декември 1988 – април 1990 г., од страна на митрополитот Тимотеј.

Духовниот раст на Дебарско-кичевската епархија започнат во времето на митрополитот Методиј продолжил и во краткиот период во кој со епархијата управувал митрополитот Ангелариј, а исто така не запрела ниту градежната дејност, па така, митрополитот Ангелариј во Дебарско-кичевската епархија извршил осветување на 12 нови цркви, а биле започнати и градежните работи на конаците на манастирот „Свети Еразмо“ во Охрид. Што се однесува до клирот, митрополитот Ангелариј ракоположил четворица нови свештеници, а ракопроизвел шестмина протојереи. Во негово време (1978 г.) канонски прием добиле јеромонахот Анин Смољановиќ и монахот Севастијан Јованов, а канонски отпуст: игуменијата Серафима (Милорадовиќ) од манастирот „Света Петка“, село Велгошти, Охридско. Во 1979 г. Дебарско-кичевската епархија изгубила еден од своите духовни светилници, имено на 17 јуни, починала монахиња Нина (Љубица) од Манастирот „Света Богородица Пречиста“, Кичево. Монахиња Нина е родена 21 јуни 1904 г., во Сараево, Босна. На своја 40 годишна возраст дошла во Манастирот и тука останала се до нејзината смрт. Митрополитот Ангелариј во својот говор на нејзиното погребение меѓу другото, рекол: „Немаше застанување без работа, само што повеќе да придонесе за доброто на манастирот, во црквата, во манастирот, во дворот, во бавчата и по нивите, во градот на пазарот, таа требаше да биде прва и насекаде. Ни најдобриот домаќин не може да се грижи за својот дом, колку што тоа го правеше монахињата Нина за манастирот“, таа „од скромност не сакаше да добие чин игуменија“.

Опишувајќи ја дејноста на митрополитот Методиј укажавме дека поголемиот дел од манасти-

рите и црквите во Македонија не биле под владение и управа на Македонската православна црква, туку на државата и нејзините соодветни институции, а клирот на Македонската православна црква можел да ги користи за богослуженија и верски обреди, но не и во целост да се грижи, управува и да раководи со црквите и црковните имоти. Ваквата ситуација, често пати, доведувала до нецрковно и недолично однесување во црквите и манастирите од страна на посетителите. Имало дури појави на „регистрации сопственици на манастирските соби, на манастирските конаци, на апартмани при манастирите“, а дел од јавноста барала наместо во манастирите да живеат монаси, истите да станат центри за „научно-истражувачки цели“ и „собиралишта, односно депо на бесценети книги“. Ова последново конкретно се однесувало на Манастирот „Свети Наум Охридски“, каде, во месец јули (1977 г.) небото било покриено од скарациски огнови што ги палеле посетителите на манастирот. Иако за ова имало текстови и реакции дури и во дневниот печат (Вечер од 27 јули 1977 г.) сепак, Црквата не била прашана за што всушност служат црквите и манастирите, ниту, пак, како соодветно треба да се управува и да се раководи со црковните имоти. Но, Црквата сведочи за Вистината, па така, како што митрополитот Методиј ги бранеше црковните светињи, така на овие понижувачки дела реакции имало и од Неговото Блаженство г.г. Доситеј и од митрополитот Ангелариј и од Митрополитот Кирил. Митрополитот Ангелариј конкретно за манастирот „Свети Наум Охридски“ го кажал следново: „Комплексот на брегот на Охридското Езеро е манастир, посветен на свети Наум – монах, подвижник, служител на Светиот Олтар, учител, просветител, светител и чудотворец. Тој е воедно и извор на нашата национална и црковна самобитност. Како таков, манастирот „Свети Наум Охридски“ им припаѓа пред сè на православните Македонци и на сите оние што имаат почитување кон нашите светињи. Научен центар на слависти, археолози итн. може да биде изграден во непосредна близина на манастирскиот комплекс, со што манастирот ќе ја збогати својата духовна и научно-просветна содржина“. Државната власт ги игнорирала црковните укажувања по однос на вистинската намена на црквите и манастирите.

Охрид и Охридскиот крај кои се исполнети со мноштво христијански светињи претставува духовен центар на Охридската архиепископија, а со самото тоа и на Македонската православна црква како нејзин континуитет, уште од времето на свети Климента и свети Наума претставуваат место каде луѓето доаѓаат на поклонение. Така, во март 1979 г. на поклонничко патување во Охрид биле и професори и богослови од Македонската православна богословија „Свети Климент Охридски“, во Скопје.

Богословите своето поклонничко патување го започнале на 24 март со посета на манастирот „Свети Атанасиј“ во село Лешок, Тетовско, потоа ги посетиле манастирот „Свети Јован Бигорски“, Река, Дебарско и црквата „Свети Георги“ во Струга каде биле пречекани од свештениците Владо Санџаковски, Димитар Кочовски и Ефтим Бетински. Оттаму се упатиле на поклонение на свети Наум Охридски во неговиот манастир во Охрид. Поклоничкото патување на младите богослови продолжило со поклонение пред моштите на свети Климент Охридски кои се чувале во црквата Свети Никола Геракомија во Охрид. Утредента во црквата Света Богородица, Каменско, во Охрид била отслужена Божествена литургија (25 март) со која чиновначествувал Митрополитот Ангелариј, а со него сослужувале тројца протојереи и двајца ѓакони, од кои поголемиот дел професори од Богословијата. На богослужението пеел хорот на Богословијата. По богослужението бил посетени црквите: „Свети Климент Охридски“, „Свети Димитриј“, „Свети Пантелејмон“ (Имарет), „Свети Јован Богослов“ (Канео) и „Света Софија“. По ова, митрополитот Ангелариј богословите ги пречекал во Манастирот „Света Петка“, во село Велгошти, Охридско. Ова поклонничко патување било повторено и во 1981 г., кога богословите поклонници ги водел Ректорот на Богословијата м-р Славе Јовановски.

▲ Ангелариј, митрополит Дебарско-кичевски

Ревноста во богослужението, проповедта и развојот на духовниот живот во епархијата, не биле единствените работи за кои се ангажирал Митрополитот Ангелариј, туку како и неговиот претходник митрополитот Методиј тој посветил посебно внимание и на меѓурелигиската и научната соработка.

Уште во 1976 г. кога прв пат ја предводел црковната делегација во Рим, митрополитот Ангелариј ги продолжил контактите со образовните институции воспоставени од митрополитот Методиј: Ориенталниот институт и Институтот „Русикум“, но го посетил и Правниот институт каде бил пречекан од отец Кармело Нигро, ректор на институтот. Оваа црковна делегација митрополитот Ангелариј ја предводел повеќе пати, но ќе ја издвоиме и онаа од мај 1980 г., кога дел од делегацијата се и протојереј-ставрофор Трајан Митревски, протојерејот Јован Каревски (подоцна митрополит Петар) и г-дин Славе Јовановски

(подоцна митрополит Тимотеј), постдипломци во Рим. Меѓу останатото делегацијата со најголеми почести била примена од страна на папата Јован Павле II.

Во 1976 г. во посета на Охрид била и група свештеници од Викаријатот на Романската православна црква во Југославија (во Банат), заедно со своите сопруги. Викарот, протојереј-ставрофор Аурел Урош, на средбата со Неговото Блаженство г.г. Доситеј посочил дека дошле во Македонија „да ги видиме убавите стари паметници на христијанската култура која со своето влијание се зацарила дури и до нашите предели, така што во нашата црковна историја, Охрид, Битола, Пеќ имале пред 600-700 години значајна улога [...] Ве молиме Ваше Блаженство да ни подарите архипастирски благослов за нашето патување по убавите предели на оваа прекрасна македонска земја“. Во месец август, истата година, во посета на Дебарско-кичевската епархија и Неговото Високопреосвештенство дошла и група на истакнати професори и асистенти од Богословските факултети во Виена, Австрија и Вирбург, Германија, од кои би ги истакнале: Ернест Сутнер, Фарифон Лимненфелт и Петер Каулхолф. На 26 април 1980 г. во посета на Епархијата и на митрополитот Ангелариј биле ректорот на Понтификалниот универзитет Грегоријана во Рим, како и ректорот на Скопскиот универзитет проф. д-р Бранко Трпеноски.

Добрите релации на клирот на Дебарско-кичевската епархија со останатите верски заедници во Македонија биле потврдени не само со примерот на Струга, туку и средбите со римокатоличкиот свештеник во Охрид Бранко Дрочиќ (Дорик).

По смртта на архиепископот Доситеј, на 20 мај 1981 г., бил свикан Црковно-народен собор кој за нов архиепископ Охридски и Македонски го избрал Митрополитот Дебарско-кичевски Ангелариј. Интронизацијата била извршена на 19 август во црквата „Свети Климент Охридски“, во Охрид. Меѓу првите работи што архиепископот Ангелариј ќе ги направи, а кои ќе останат неизменливо впишани во историјата на Македонската православна црква е првото замонашување по прогласувањето на автокефалноста. Имено, на 10

септември 1981 г. во манастирот „Свети Јован Бигорски“, Блаженејшиот Архиепископ Ангелариј го замонашил м-р Славе Јовановски, кој го примил монашкото име Тимотеј. Овој монах денес е на чело на Дебарско-кичевската епархија.

Изборот на митрополитот Ангелариј за Охридски и Македонски архиепископ не изненадува ако се има предвид неговиот авторитет и почитта што останатите архиереи, клирот и населението ја имале кон него. Тој бил вклучен безмалку во сите поголеми и поважни настани од животот на црквата: кога 1977 г. се упокоил митрополитот Злетовско-струмички Наум, тој ја служел Заупокоената литургија, а Светиот архиерејски синод потоа го поставил и за администратор на овдовената Злетовско-струмичка епархија; тој бил одбран и да ја изврши интронизацијата (29 јануари 1978) на Неговото Високопреосвештенство митрополит Гаврил за прв митрополит на новооснованата Повардарска епархија; учествувал на опелото на Митрополитот Преспанско-битолски Климент (2 јануари 1979 г.), како и на хиротонизацијата на неговиот наследник митрополит Петар (14 јуни 1981 г.).

На Велики Четврток (27 април) 1978 г. сослужувал со останатите архиереи на Македонската православна црква во црквата „Свети Димитриј“ во Скопје на која било извршено и осветување на Свето миро.

Во Дебарско-кичевската епархија, споменот кај населението за Неговото Блаженство г.г. Ангелариј, од времето кога бил нивен владика е неверојатно силен, а особено се истакнуваат три работи: првата е фактот што, иако само пет години управувал со епархијата, сепак успеал да ги посети сите населени места во епархијата, дури и оние најзафрлените и тешко пристапните, во голем дел од последниве населението не помни претходно да ги посетил Владика; втората работа по која го паметат е неговата ревност за редовно и постојано богослужение, а третата е неговата желба да проповеда за Христа секогаш кога за тоа ќе му се укажела можност. Неговото Високопреосвештенство Ангелариј бил одличен проповедник, а толку многу се внесувал во проповедта што знаел да говори и по половина час и повеќе.